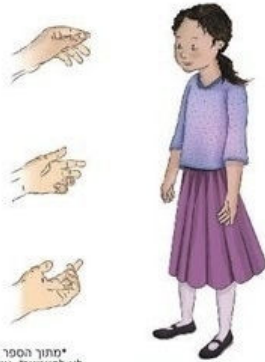

מורה נבוכים

*מתוך הספר 'מוטב לחייה כדי לא להצטער', איור: שלומית בקסון

- האירוסים הם חרדיים במובהק, הן מבחינת הסגנון המוכר מספרי ילדים אופייניים למגזר והן מבחינת העולם המשתקף בספר
- בתחילה, רוב הרבנים שעמם התייעצו המחברים אמרו שאין צורך בספר "כי זה לא קורה אצלנו". בסוף אושרה הגרסה הנוכחית והפרויקט יצא לדרך
- הספר הוא למעשה גרסה חרדית לספר מתורגם באותו שם שראה אור בעברית ב-1996. המקור באנגלית היה פופולרי מאוד בשנות ה-70 בארה"ב
- לדברי המחברים, הורים חרדים רבים מבקשים לרכוש את הספר. "לרוב הפנייה נעשית באופן אנונימי. בהמשך הם חוזרים ומתקשרים כדי להתייעץ"
- בשנה האחרונה עברו מאות מורות לבנות ברשת חינוך חרדית מרכזית השתלמות והדרכה בנושא, והן מעבירות את הידע לתלמידות ולהוריהן

נושאים

[חרדים](#)

חדשות חינוך וחברה

מותר לדבר על זה || בחברה החרדית מתחילים להתמודד עם ההטרדות המיניות

ספר ילדים ראשון מסוגו והדרכות למחנכים שוברים את הטאבו על פגיעה מינית התלמידים למדים כיצד להישמר מהטרדות ויותר התעללויות נחשפות

תמר רותם | 06:00 | 04.09.2012 | 32 | [הוסף תגובה](#)

+1 0

Recommend

Send

54 people recommend this. Sign Up to see what your friends recommend.

הורד עכשיו ללא תשלום הארץ android

הורד עכשיו ללא תשלום הארץ iPhone

לתגובות (32)

הדפס

שלח לחבר

שתף בטוויטר

שתף בפייסבוק

שתף

הוסף לרשימת קריאה

בשקט בשקט, מצליח ספר ילדים חדש המיועד לאוכלוסייה חרדית, שמדריך ילדים איך להישמר מפוגעים מינית, פדופילים ואחרים, לחדור לארון הספרים הלגיטימי של המשפחה החרדית ובדרך הוא שובר את הטאבו הקשור להתעללות מינית. בשנה האחרונה, שמו של הספר, "מוטב להיזהר כדי לא להצטער", שיצא לאור בהוצאה פרטית ובשיתוף פעולה של רבנים מכל הזרמים - הילטאים, החסידים והספרדים כאחד - עבר מפה לאוזן. לדברי אלה בר-גיאי ונתאי מלמד, אנשי מקצוע מוערכים בתחום ההדרכה והטיפול במשפחה, שהוציאו לאור את הספר, הורים חרדים רבים מתקשרים אליהם ומבקשים לרכוש אותו. "לחב הפנייה נעשית באופן אנונימי", מספרת בר-גיאי שהייתה בעבר מנהלת היחידה לחיי משפחה וחינוך מיני במשרד החינוך. "בהמשך, מקצתם חוזרים ומתקשרים כדי להתייעץ", היא אומרת.

הספר הצליח להגיע לבתים גם בזכות ההדרכות בנושא איתור פגיעה מינית וחינוך למוגנות (כלומר הצורך להישמר מפוגעים פוטנציאליים) לאנשי חינוך - רבנים, מלמדים ב"חדרים" ובתלמודי תורה ומורות - הניתנות על ידי המחברים. רק בשנה האחרונה למשל, עברו מאות מורות לבנות ברשת חינוך חרדית מרכזית השתלמות והדרכה בנושא, והן מעבירות את הידע לתלמידות ולהוריהן.

במקצת המוסדות החרדיים שבהם פעלו באחרונה המחברים, בקהילות בבית שמש, בני ברק, ירושלים, רחובות, פתח תקווה ועוד, זו הייתה פעולת התערבות בעקבות פגיעה מינית שאירעה בבית הספר, אם על ידי אחד המלמדים או בין התלמידים לבין עצמם. בתהליך הליווי של בית הספר, שבדרך כלל הדבר ננפה עליו על ידי רשויות הרוחה כחלופה לעירוב המשטרה, מספר מלמד, מוזמנים ההורים ונחשפים דרך הספר לאופן שבו משוחחים עם ילדים על הנושא.

המהדורה הראשונה של הספר אזלה כהרף עין וכיום עומדת לצאת מהדורה נוספת. התקבלות הספר ללא כל התנגדות היא חסרת תקדים. שכן אחרי הנל מדובר בציבור שחונך ומורגל בכך שכל דיבור על מיניות, איברים מוצנעים, ועל אחת כמה וכמה על התעללות מינית, מושקע ומונחש. כמו כן, לפיקוח בחברה זו על ספרים וכל תוכן מודפס שיוצא לאור על ידי משגיחי רחמי אין אח ורע. די בעצם הוצאת הספר אפוא כדי להצביע על ההבנה בציבור שהיעדר חומר הדרכה לילדים בנושא זה הוא בעייתי.

"לא משנה באיזה מגזר, כל אבא או אמא שעומדים מול הילד וצריכים לדבר אתו על התעללות מינית מתחילים לגמגם", אומר מלמד, מטפל ומגשר העומד בראש המסלול להכשרת מטפלים במכללה בית וגן בירושלים. "אבל אין ספק שבמגזר החרדי החוסר בשפה הוא הרבה יותר חמור. ואשר לתנאים, לא היה אפילו ספר אחד שמתייחס אפילו בעקיפין לנושא". מלמד מסביר שבניגוד לחברה הכללית, שם יצרו זיקה בין חינוך מיני וחינוך למוגנות, בציבור החרדי נכלל לא רואים בעין יפה את נושא החינוך המיני. "בציבור הזה לא מעוניינים להכניס חינוך מיני לבתי הספר. ספר שמיועד לילדים חרדים לא יכול להראות ילד וילדה עירומים, עם הסבר לשמות האיברים. זה גם לא יהיה נכון תרבותית לעשות חינוך למוגנות באופן פומבי בביתה, לכן רוב ההדרכות הן לצוות החינוכי". אז איך עושים זאת? הספר מנסה לדבר על הדברים בלי לומר אותם מפורשות. "זה כמו לפרסם מתכון בספר בישול בלי להזכיר את המלה אוכל", אומר מלמד.

התחבר באמצעות פייסבוק

[התחבר](#)

התחבר/הרשם לאתר

- קפה
- תגובות
- רשימת קריאה
- תיק מיניות

עוד כתבות בנושא

עליה במספר תיקי עבירות המין בחברה החרדית | 04.09.2012 | 09:12

"מוטב להיזהר ולא להצטער" הוא למעשה גרסה חרדית לספר מתורגם באותו שם שראה אור בעברית ב-1996 (בקיבוץ המאוחד). המקור באנגלית היה פופולרי מאוד בשנות ה-70 בארה"ב. אלה בר-גיא, שהיתה מנכ"לית האגודה הישראלית לתננון המשפחה, יזמה את תרגומו לעברית. לדבריה, במקור הספר הפגין רגישות תרבותית נשתיאר ילדים ממוצאים שונים בארה"ב, ולכן התאים כל כך לתרגומו גם עבור ילדים חרדים.

האיורים הם חרדיים במובהק, הן מבחינת הסגנון המוכר מספרי ילדים אופייניים למגזר והן מבחינת העולם המשתקף בספר. לחשיבותם בכלל בספר ילדים נוספת העובדה שהם מסייעים לקושי המילולי להמשיג נושא מושתק, הדמויות הגבריות בזקנים ופאות. הנשים בשביסים נמוכן. יש גם ילדות בספר. חוסר הצנזור של נשים בספר לא התקבל בחסידות גור. מכל החסידויות, רק הם דרשו גרסה נפרדת לבנים ולבנות ומנעו את כניסת הספר למוסדות. "עדיין לא התברר שזה אפשרי מבחינת המימון", מגיב מלמד בדפילמטיות לאפשרות זו.

אך נקודת המבט החרדית אינה מצטמצמת רק לאיורים. מטרת הספר היא להעלות על פני השטח שיח על התעללות מינית או אחרת בילדים ולאחר קורבנות, ולכן הוא מגדיר מגע אסור. אבל לפני כן הוא שואל את הילדים אם הם יודעים מהם המקומות הפרטיים. בשיאו הדרמטי של הספר הוא מדריך את הילד לזהות כל מגע במקומות המנוסים נמגע אסור. "בספר הזה אנחנו רוצים לדבר על המקומות הפרטיים בגופכם. לאף אחד אין זכות לגעת במקומות הפרטיים בגופכם וגם אתם לא צריכים לגעת במקומות אלה בגוף של מישהו אחר". הפנייה הישירה לילד כדי שהוא לא יפגע בילד אחר היא הפרה של טאבו נוסף.

מוכן שהספר גם מזהיר לא ללנת אחרי זרים שמציעים סוכריות או מבקשים עזרה ובייחוד מלמד שאפשר לפנות למבוגרים שכן רוצים להגן. לאו דווקא ההורים. כאן יש רמז שהתעללות יכולה גם להיות בתוך המשפחה.

בר-גיא ומלמד עוסקים כבר 15 שנה ביחד ולחוד בתחום ההדרכה של מיניות ומשפחה. היא בחברה הכללית והוא בחברה החרדית. הם הוזג המזור. מלמד, חרדי מהשורה, הוא בוגר הישיבה האליטיסטית החרדית "חברון" וגר ברמת בית שמש. בר-גיא היא קיבוצניקית במלוא רמ"ח איבריה, שהחינוך המיני הוא בנפשה. היא חולמת להקים מרכז למיניות האדם ומוזיאון בנושא בקיבוץ צורנה שבו היא חברה.

עם השנים, ככל שמקרים התדפקו על דלתו של מלמד בקליניקה שלו, לדבריו הוא חש יותר ויותר בבעיה של העדר שפה לדיבור על נושאים רגישים מיניים והוא חבר לבר-גיא, שלה היה ניסיון עתיר שנים בתחום. "לספר היה הריון ארוך וקשה", הוא מספר, "כתבנו את הבסיס. השארתי את הספר אצל הרבנים וביקשתי שיעברו עליו ויעירו הערות. בהתחלה חבם אמרו לי אנחנו לא צריכים את זה, כי זה לא קורה. העבודה שלי היתה להכיל את ההתנגדות הזאת וליצור דיאלוג עם הרבנים". בסוף אושרה הגרסה הנוכחית והפריקט יצא לדרך.

ההכחשה קיימת לאורך כל הדרך. "אתה צריך להביא אותם להנרה בצורה רגישה. בסוף התהליך נזכר אותו אחד שאמר 'מה זה שייך אלינו?' ש'אצלי בחדר בישיבה היו דברים נוראים. איך שנחתי את זה?'" מספר מלמד. גם לדברי בר-גיאי, היא לעולם לא תדבר על אירועים, אלא תבקש ממורות להביא את ההקשרים שלהן. לאחר מכן מזמינים את ההורים לדבריה, בחברה זו לא רגילים לדבר עם הילדים אלא בעניינים פרקטיים. "פתאום נשעוברים על הספר ההורים מקבלים שפה", אומרת בר-גיאי, "למשל השבוע, י, אם מבית שמש, סיפרה שבנה חזר יום אחד מונה מהחדר. כאשר הקריאה לו את החלק בספר שבו היה כתוב ש'אם מישהו יגיד לכם, אל תגלו לאף אחד מה שהוא עשה לכם', הילד אמר: 'הרעבע הרביץ לי ואמר לי לא לגלות'".

עבודת ההתמודדות עם נגע ההתעללויות בחברה החרדית היא רק בראשיתה. אך היא נמשכת בעוד. מנחם רוט, יוצא בשאלה, שסרטו "רדוף" עוסק בפגיעה מינית בו בישיבה הקטנה, מתננן להפיק גרסת אנימציה לספר. "נפגעים פותחים את הפה ומדברים. אבל זה נשכח כי אף אחד לא רוצה להקשיב", הוא אומר. "אי אפשר לעצור את הנאב של הנפגעים. צריך לאפשר לסודות לצאת".